

INCERTITUDINE: SITUAȚIA FAMILIILOR CU COPII ÎN PERIOADA DE LOCKDOWN (APLICAREA TEORIEI ÎNTEMEIATE)

UNCERTAINTY: THE SITUATION OF FAMILIES WITH CHILDREN DURING THE LOCKDOWN PERIOD (APPLYING GROUNDED THEORY)

Aliona CHIRA, ORCID: 0000-0002-0302-1961
Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 316.356.2:616.98-036.21(478)

e-mail: kalionaelena@yahoo.com

Pandemia COVID-19 a surprins umanitatea total nepregătită pentru a face față evenimentelor de forță majoră, fapt pentru care lipsa viziunii integratoare și complexe a acestui fenomen a determinat un lanț de consecințe și efecte neașteptate în toate sferile socialului. Acestei situații se subscrie și Republica Moldova, care a avut o abordare focalizată mai mult pe măsurile de protecție contra COVID-19 în detrimentul oferirii de suport și soluții de a rezista lockdown-ului, cu tot ceea ce presupune acesta. Instituția socială care a resimțit imediat și cel mai profund toate efectele perioadei de urgență, a restricțiilor și a lockdown-ului a fost familia. Familia ca „celula de bază a societății” este prima care sesizează transformările de orice natură din societate și este principalul barometru al funcționalității acesteia. Din acest considerent, ne-am propus să identificăm experiența trăită de familii în perioada dată și să înțelegem lanțul causal indus de politica statului Republicii Moldova, prin instituțiile sale din diverse domenii, cu impact direct asupra funcționalității familiei.

Având în vedere că problematica supusă cercetării este inedită, se impune a fi studiată pe cale inductivă, motiv din care am optat pentru utilizarea metodei întemeiate, cunoscută ca și *grounded theory*. Metoda teoriei întemeiate a fost dezvoltată de către B. Glaser și A. Strauss [1] pentru a califica metodele calitative ca metode credibile și riguroase de a produce cunoștințe teoretice despre fenomene puțin cunoscute sau total necunoscute. Scopul metodei teoriei întemeiate este a dezvolta o teorie de fond, adică apropiată de datele care se referă la o anumită situație, cercetătorului revenindu-i misiunea de a cauta să înțeleagă situația-problemă trăită de un grup de participanți și modul în care aceștia au tratat atare problemă [2]. Pentru a realiza acest lucru, teoria întemeiată oferă un set de principii bine stabilite pentru efectuarea cercetării și interpretarea datelor: codarea și analiza datelor; comparația constantă, scrierea memo-urilor, eșantionarea teoretică, sensibilizarea teoretică, integrarea teoretică, saturația categoriilor și dezvoltarea teoriei. Important pentru acest demers este ca cercetătorul să nu intervină cu idei preconcepute sau să forțeze datele, ci să descopere teoria din date, urmând ca în final să verifice integrarea teoriei de fond obținută cu teoriile formale existente.

În studiul de față, am utilizat versiunea clasică a teoriei întemeiate [1], iar în cercetarea problematicii am pornit de la întrebare: Cum au experimentat familiile cu doi și mai mulți copii perioada de lockdown din pandemia COVID-19? Ulterior, din aspectele menționate de către participanții la studiu, am schițat un ghid de interviu flexibil care a avut scopul de a satura categoriile obținute. Aspectele enunțate cel mai frecvent de către participanți au fost: problema serviciului, a venitului și resurselor financiare pentru supraviețuire, creditele și datoriile bancare, restricțiile impuse, calitatea serviciilor medicale, criza spațiului locativ, învățământul online, închiderea grădinițelor, lipsa posibilităților de a asigura copiii dispozitive, lipsurile, situațiile-limită, relația dintre soți, incertitudinea despre viitor și dezamăgirea față de politica statului. Eșantionul a fost constituit din 19 femei, mame a doi și mai mulți copii. Metoda de eșantionare inițială a fost bulgărele de zăpadă, apoi s-a ținut cont de principiul eșantionării teoretice. Pentru a satura categoriile dezvoltate, au mai fost realizate cinci interviuri. Perioada de colectare a fost luna iunie 2020.

Conform metodologiei teoriei întemeiate, datele colectate au fost analizate prin două cicluri de codare: codarea deschisă și codarea selectivă, comparând sistematic codurile elaborate cu noile informații colectate. În scopul de a filtra informații străine, colectarea și codarea datelor primite a fost restricționată selectiv pentru focusarea exclusiv asupra datelor relevante [3]. Astfel, menționăm că în urma codării deschise au fost obținute 112 coduri care au fost sortate în funcție de temeiul lor prin codarea selectivă în 29 de categorii, codarea selectivă constituind primul nivel de abstractizare în formarea conceptelor. Codarea sau sensibilizarea teoretică cuprinde nivelul final de abstractizare (Fig.), deoarece cercetătorul conceptualizează interrelațiile dintre conceptele de fond. Acest fapt a generat o categorie de bază „incertitudinea”, devenită ulterior conceptul nucleu regăsit în explicația majorității relațiilor dintre concepte, care explică „modelul latent al comportamentului social” [4].

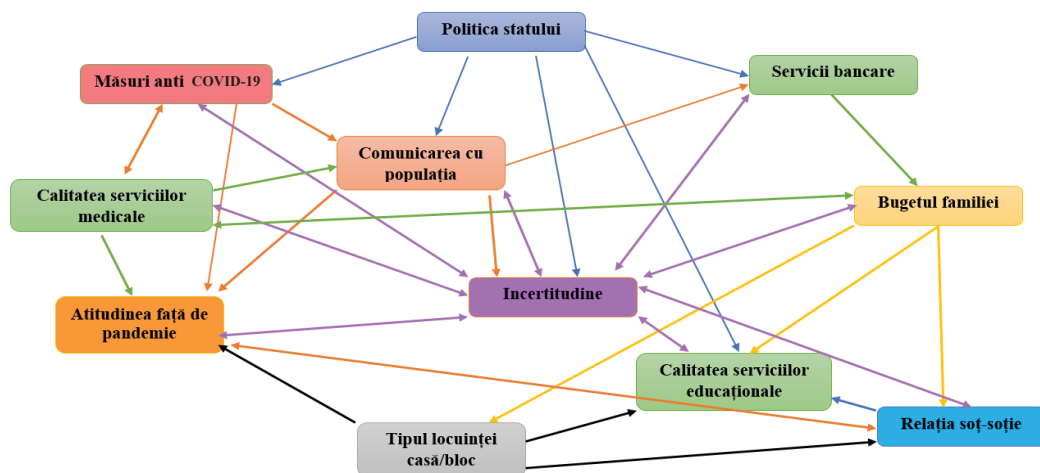

Fig. Relația dintre categorii – rezultat al codării teoretice

Derivarea teoriei are la bază relațiile directe între categoriile majore rezultate în urma sensibilizării teoretice. Tipurile de relații dintre categorii trebuie discutate prin prisma dovezilor din datele empirice pentru a susține explicația cadrului teoretic emergent format din 11 unități de analiză (Fig.). Prin urmare, teoria de fond care emerge din datele analizate relevă relația directă dintre politica statului și starea de incertitudine a familiilor cu doi și mai mulți copii, care a determinat consecințe semnificative asupra bugetului familial, a relațiilor dintre soți, dar și a percepției asupra pandemiei. Starea de incertitudine a fost generată și de nesiguranța postului de muncă, cu impact direct asupra veniturilor și a cheltuielilor, pe lângă care s-a mai adăugat și achiziționarea pentru fiecare copil, dar și a membrului care a lucrat în regim online, a dispozitivelor pentru studiul/educația online. Apelarea și accesarea serviciilor medicale sunt puse și ele sub semnul incertitudinii atât ca diagnostic și tratament, cât și ca protecție contra infectării, ceea ce a condus la tratamentul ambulatoriu prin metodele tradiționale/populare. Instituțiile de învățământ prin forma online de studiu au indus starea de nesiguranță a părinților referitor la calitate învățământului, la calitatea înțelegerii și însușirii noilor cunoștințe de către elevi, organizării și disciplinei acestora. Cea mai mare frică a părinților a fost posibilitatea dezvoltării dependenței față de internet și dispozitive. Unicul lucru care nu a corelat complet cu starea de incertitudine a fost tipul locuinței. Familiile care trăiesc la casă pe pământ mai puțin au resimțit duritatea perioadei de lockdown; au dispus de spațiu și condiții pentru studiul separat al fiecărui copil; în cazul imposibilității de a părăsi locuința au consumat produsele din rezervele gospodăriei; recreerea și timpul liber nu a fost restricționat atât de drastic, comparativ cu familiile de la bloc; iar atitudinea față de agresivitatea virusului este cu mult mai slabă. La aceasta din urmă, s-a constatat că au contribuit foarte mult și opiniile despre eficiența măsurilor restrictive, prezentarea statisticilor și comunicarea în general cu populația țării despre virusul COVID-19.

În final, menționăm că modelul generat reprezintă o teorie de fond care explică doar situația familiilor cu doi și mai mulți copii din perioada de lockdown a pandemiei COVID-19.

Referințe:

1. GLASER, B.G., STRAUSS, A.L. *The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research*. Chicago: Aldine, 1967.
2. GLASER, B.G. *Doing Grounded Theory: Issues and Discussions*. Mill Valley, CA: Sociology Press, 1998.
3. HOLTON, J. The Coding Process and Its Challenges. In: *The Grounded Theory Review*. 2010, vol.9, no.1, pp. 21- 40. DOI:10.4135/9781848607941.n13.
4. KENNY, M., FOURIE, R. Contrasting Classic, Straussian, and Constructivist Grounded Theory: Methodological and Philosophical Conflicts. In: *The Qualitative Report*. 2015, vol. 20, no. 8, art. 9, pp. 1270-1289. <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2015.2251>